

Forn de calç del turó de les Rovires

Matadepera

Ubicació

Comarca:	Vallès Occidental
Lloc/Adreça:	Les Rovires
Emplaçament	Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i Serra de l'Obac
Alçada:	710

Coordenades:

Latitud:	41.64608
Longitud:	1.99207
UTM Est (X):	416064
UTM Nord (Y):	4610973

Classificació

Número de fitxa	08120 - 283
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Element arquitectònic
Estil / època:	Modern Contemporani
Segle	XVIII-XX
Estat de conservació	Dolent
Notes de conservació:	Molt deteriorat i de difícil identificació.
Protecció	Inexistent
Accés	Difícil
Ús actual:	Sense ús
Titularitat	Privada
Titular:	08119A001000040000YT
Autoria de la fitxa	Jordi Montlló Bolart
Data de registre de la fitxa:	dl., 29/03/2021 - 10:37

Descripció

Restes d'un forn de calç situat al Turó de les Rovires. Està força amagat per la vegetació. L'accés es fa entrant des de la carretera de Talamanca (punt quilòmetric 9), a mà dreta, travessant la Riera de les Arenes en direcció al camí de Can Pèlacs. Abans de creuar la Canal de la Forn del Cargol, a mà esquerra, hi ha un camí amb una cadena que barra el pas als vehicles. Pujar fins a trobar un trencall a mà dreta. En pocs metres, a mà esquerra, s'endevina un antic camí de carro mig emboscat que cal continuar fins que aquest s'eixampla en una gran plaça, on el camí bifurca. El forn està en el marge del davant mateix, totalment dissimulat per la vegetació però que deixa entreveure una mena d'esvoranc en el terreny.

Es tracta d'un forn de grans dimensions, que aprofita el marge natural del terreny. És de planta circular; l'interior de l'olla o cos central mesura actualment més de 5 metres de diàmetre per una alçada aproximada de 4 metres conservats. El passadís d'accés a la fogaina, orientat l'oest, està, colgat o enfonsat. A l'interior hi ha restes de paredats i tot el perímetre està protegit per branques per evitar cap accident.

Història

Els forns de calç són construccions que es troben arreu de Catalunya i en nombre important al municipi de Matadepera. Fets de pedra, maó i fang o morter de calç, al seu interior es feia una combustió de llenya per a obtenir calç. Aquest material era emprat en la fabricació del morter de calç, indispensable per a la construcció (barrejant-lo amb aigua i sorra). També servia per impermeabilitzar les cisternes i els safareigs, així com per desinfectar. També tenia un ús agrícola per a desinfecció de paràsits de la terra, o per ensulfatar les plantes contra les plagues.

El procés de transformació de la pedra en calç es feia per combustió, mitjançant un pou o olla, de planta circular i alçat cònic, excavat dins d'un marge o parcialment a la roca. Es necessitaven temperatures entre els 800° C i els 1.000 °C perquè el carbonat càlcic s'alliberés de l'anhídrid carbònic i passés a òxid de calci. Però per aconseguir aquest procés, es necessitava una preparació llarga i feixuga. Aquestes tasques duraven al voltant d'un tres mesos i començaven entre el gener i el febrer, quan les feines agrícoles eren més escadusseres.

Primer de tot, es necessitava combustible, que s'obtenia desbrossant el bosc. El següent pas era el d'arrencar la pedra amb pics, maces, martells, escodes i malls. Després es transportava la pedra i els feixos de branques amb els carros o mules fins al forn. Aquest s'omplia posant de forma circular les pedres depenent de la seva mida, sempre començant per la part inferior i disposant-les damunt del pedrís o banquetta circular que s'hi havia fet prèviament. Aquesta feina era de màxima importància perquè en depenia tota la cuita. Això permetia crear un buit al seu interior, com si es tractés d'una barraca de pedra seca sobre la qual s'aniria omplint fins arribar a la corona, al capdamunt, mentre que aquest buit permetria col·locar i alimentar la cuita en cas de necessitat emprant el gavell; una mena de forca.

Un cop s'encenia el foc, es deixava encès els dos primers dies amb una faixa que es tapava a poc a poc. Se sabia que el forn era cuit quan sortia una flama blanca i les pedres es posaven ben vermelles, com la brasa. Quan aquest procés d'encesa començava ja no es podia aturar fins que el mestre calcinaire donava per bona la cuita.

Calien entre una dotzena i una quinzena de dies per tenir la pedra a punt. Després en calien una vintena més per refredar-se. La calç viva s'apagava llençant-hi aigua, transformant-se així en hidrat de calç o calç morta. Després d'aquest procés ja es podia desenfornar i transportar la calç en carros fins a la seva destinació.

Bibliografia

ARBÓS, Maria; IBARZ, Joan; PIÑOL, Isidre (2003). Els forns de calç a la comarca de les Garrigues. Vida i treball entorn de la producció de calç: Els forners de Tarrés. Col·lecció d'Estudis Locals, Lo Plançó, núm. 3. Editorial Fonoll i Ajuntament de Tarrés.

BALLBÉ i BOADA, Miquel (1988). Matadepera. Pagesos i Menestrals. Ronda Vallesana, 9. Terrassa. Editorial Ègara.

FÀBREGA ENFEDAQUE, Albert (2009). Forns antics de ceràmica a la Catalunya Central. Dins Dovella, núm. 101; pàgs. 4 a 10.

FERRER ALÒS, Llorenç (2015). Eines i feines dels oficis. Edicions Brau. Barcelona.

ROSELL, Jaume i SUBIRATS, Miquel (1987). La producció de calç, ahir. El procés pre-industrial de producció de calç, a la comarca del Montsià. Col·legi Oficial d'Aparelladors i Arquitectes Tècnics de Barcelona.

SUADES, Ramon; SENYAL, Jordi (2020). Mapa Interactiu de Sant Llorenç del Munt i serra de l'Obac.

